

Tiesas lēmums: piemērojamais likums darījumiem, kas noslēgti par ļaunu kreditoriem (actio pauliana)

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts 2024. gada 8. oktobrī lietas Nr. SKC-606/2024 rīcības sēdē izskatīja jautājumu par piemērojamā likuma noteikšanu prasībām, kurās kreditors apstrīd parādnieka noslēgtos darījumus ar trešajām personām, kuri kaitē kreditora iespējām saņemt saistības izpildījumu no parādnieka.

Izskatāmajā lietā, atsaucoties uz Eiropas Savienības judikatūru, Senāts secināja, ka prasībām, kurās kreditors apstrīd parādnieka darījumu ar trešo personu, kas noslēgts pretēji kreditora interesēm (actio pauliana), piemērojamo likumu nosaka saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 593/2008 (Romā I) par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām normām, neskatoties uz to, ka kreditors nav apstrīdētā darījuma dalībnieks.

Šis lēmums ir nozīmīgs vairāku aspektu dēļ. Senāts ir izskaidrojis, ka:

- pat tad, ja starp kreditoru un parādnieka darījuma partneri (piemēram, parādnieka mantas ieguvēju) nav tiešu līgumsaistību, šādas kreditora prasības uzskatāmas par tādām, kas saistītas ar līgumiem Roma I regulas izpratnē;
- šādām kreditora prasībām būs piemērojams tās valsts likums, par kuru parādnieks un parādnieka mantas ieguvējs kā līguma puses ir vienojušies.
- piemērojamais likums nav nosakāms atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes regulai (EK) Nr. 864/2007 par tiesību aktiem, kas piemērojami ārpuslīgumiskām saistībām (Roma II), piemēram, atbilstoši kaitējuma nodarīšanas vietas likumam.

Ar šo Senāta rīcības sēdes lēmumu tiek padziļināti skaidrota piemērojamā likuma loma un nozīme pārrobežu darījumos. Šis lēmums ir būtisks gan kreditoriem, gan parādniekiem, jo tas uzsver, ka piemērojamā likuma izvēle var būt izšķiroša ne tikai darījuma spēkā esībai un izpildei, bet arī potenciālajos strīdos. Starptautiskajā vidē strādājošiem uzņēmumiem šis lēmums kalpo kā atgādinājums rūpīgi izvērtēt piemērojamā likuma izvēli, ņemot vērā šāda veida prasību iespējamus riskus un nepieciešamību aizsargāt savas intereses.

Ints Skaldis
Zvērināta advokāta palīgs

ints.skaldis@ellex.legal